

10 gr.

ABC

10 gr.

NOWINY CODZIENNE

Nr. 287 A

Warszawa, poniedziałek 26 września 1938 r.

Rok XIII

Zgoda rządu czeskiego

na rokowania o zwrot Śląska Zaolzańskiego

Co zawierać będzie odpowiedź na notę polską?

POLSKA AGENCJA TELE-
GRAFICZNA KOMUNIKUJE:
RZĄD POLSKI OCZEKUJE DZI-
SIAJ ODPOWIEDZI NA SWĄ
NOTE, SKIEROWANĄ DNIA 21
BM. DO RZĄDU CZESKIEGO, W
SPRAWIE ŻĄDAŃ POLSKICH

CO DO ŚLĄSKA ZAOLZAN-
SKIEGO.
WEDŁUG OŚWIAD-
CZENIA UDZIELONE
GO W MINISTERST-
WIE SPRAW ZAGRA-
NICZNYCH W PRADZE
SEKRETARZOWI PO-

SEKSTWA R. P. ODPO-
WIEDZ TA BĘDZIE ZA
WANIE SPRAW TERY-
WIERAĆ ZASADNICZA
TORIALNYCH.

Dla rodaków z za Olzy płyną obficie dary

CIESZYN, 25. 9. Zbiórka orga-
nizowana na rzecz uchodźców z za
Olzy przez komitet pomocy u-
chodźcom, przynosi coraz lepsze
rezultaty. Wiadomości, nadcho-
dzące z całego Śląska, donoszą o
powszechności tej akcji. Świat
robotniczy stoi w pierwszym sze-
regu.

Zbiórki organizowane są w fa-
brykach i kopalniach, w biurach,

wśród rzemieślników i kupców.
Młodzież szkolna samorzutnie
zorganizowała zbiórki w wielu
szkołach, ofiarując swe oszczęd-
ności na akcje pomocy rodakom
z za Olzy.

Ostatnio sygnalizują, że urzę-
dnicy elektrowni w Cieszynie zło-
żyli na rzecz pomocy uchodźcom
4.600 zł. akcja zbiorkowa rozsze-
rza się nieustannie.

Starcia wrogich manifestantów na ulicach Pragi

PRAGA, 25. 9. Dziś na ulicach
Pragi doszło do ostrego starcia
między grupą publiczności mani-
festującą na rzecz wojny z Niem-
cami a gwardią komunistyczną.
Zaciekle bójka trwała kilkanaście

minut zaczęły interweniować po-
licja. W rezultacie na placu wal-
ki pozostało kilku rannych. Rzecz
charakterystyczna — nie areszto-
wano ani jednego komunisty.

Sabotaż Rusinów

Dwa mosty wysadzone w powietrze Ludność uchyla się od mobilizacji

CZERNIOWCE, 25. 9. Według
wiadomości z pogranicza rumu-
nsko - czeskiego, ludność karpato-
ruska, nie mogąc wobec represji
cenzury czeskiej zwrócić uwagi
opinii europejskiej na sprawy,
związane z jej losem, chwyciła
się środków ostatecznych, co
znalazło swój wyraz w szeregu
aktów sabotażu, wysadzono ostat-
nio dwa mosty kolejowe na jednej
z górskich przełęczy oraz zastrze-
lono dwóch żandarmów czeskich

z oddziałów, które wypalają uchy-
lających się z pod nakazu mobi-
lizacyjnego. Około 40 proc. lud-
ności karpatoruskiej, podlegającej
rozkazom mobilizacyjnym, schro-
niło się w góry, rodziny zaś tłu-
maczą się wobec władz czeskich
skich niemożnością terminowego

powiadomienia poborowych o roz-
kazach mobilizacyjnych.

Na całej Rusi Podkarpackiej
panuje ogromne przygnębienie z
powodu branki, a odbywające się
przy tym sceny świadczą o zu-
pełnym braku przywiązania lud-
ności do republiki.

Opozycja a wybory

We wszystkich dyskusjach,
dotyczących udziału w wybo-
rach sejmowych, pomija się
ważne, bodaj najważniejsze
wydarzenia. Nie zwraca się u-
wagi na źródło, z którego pow-
stała obowiązująca ordynacja
wyborcza do Sejmu.

Dzisiaj obowiązująca ordy-
nacja wyborcza do Sejmu,
stworzona pod protektorem
plk. Ślaska, miała na celu wy-
tworzenie Sejmu bezpartyj-
nego i ostateczne zlikwidowanie
stronnictw politycznych. To
też kandydatury zgłaszały
tam nie stronnictwa, ale sa-
morząd terytorialny i zawodo-
wy, oraz inne organizacje spo-
łeczne za pośrednictwem spe-
cjalnych kolegów wybor-
czych. Trzeba sobie przypo-
mnieć to, że w r. 1935 nawet
BB nie zgłaszało swoich kan-
dydatów. Fakt, że kandydaci
byli prawie wyłącznie sanato-
rami, wynikał stąd, że samo-

rząd i organizacje społeczne,
które otrzymały uprawnienia
wysyłania kandydatów do ko-
legiów wyborczych, były przez
9-letni okres rządów sanacyj-
nych całkowicie zsanowane.

Tymczasem w r. 1938 sytu-
acja przedstawia się zupełnie
inaczej. Według intencji czyn-
ników miarodajnych, kandy-
datów mają zgłaszać organiza-
cje polityczne. „Ozon” — na-
stępca dawnego BB, szykuje
się gorączkowo do wyborów.
Wybory mają być wyborami
politycznymi, a przyszły Sejm
miałby być Sejmem obejmują-
cym partie polityczne. I to
wszystko ma się zmieścić w
sukni uszytej dla bezpartyj-
nych wyborów i bezpartyjnego
Sejmu.

I tu zaczynają się wszystkie
obecne nieporozumienia i tru-
dności. Obowiązująca ordyna-
cja wyborcza nie przewiduje
instytucji stronnictw politycz-
nych. Właściwie konsekwen-
cją jej w r. 1935 byłoby rozwi-
zanie wszystkich stronnictw,
które straciły swoją rację by-
tu. Wówczas nie zrobiono te-
go, a teraz nie zmieniając
przepisów prawnych, chce się
odbyć ewolucję wstecz. Chce
się powrócić do stronnictw
politycznych.

I gdyby chociaż zmianę tę
poprzedziła ewolucja, jakiej-
by poddano samorząd gospo-
darczy i terytorialny oraz or-
ganizacje społeczne, gdyby po-
zwolono na to i dano czas, by
stronnictwa polityczne prze-
prowadziły wybory polityczne
w tych wszystkich organiza-
cjach, niewątpliwie mogłoby
to być szkodliwe dla szeregu
z tych organizacji, ale w każ-
dym razie dałoby stronnict-
wom politycznym możliwość
bardziej swobodnego, niż dziś,
zgłaszania kandydatur. Dziś
nie mają one właściwie moż-
ności zgłaszania ich, możliwość ta
istnieje tylko dla zsanowanego
samorządu i zsanowanych or-
ganizacji społecznych. Dopusz-
czenie do kandydowania za-
leży więc z reguły od zgody
czynników, związanych z obo-
zem rządowym.

System bezpartyjnych wybo-
rów i bezpartyjnego Sejmu nie
zdał egzaminu. Jeśli się więc
chce wracać do politycz. wybo-
rów i politycznego sejmiku, to
trzeba zacząć od zmiany prze-
pisów prawnych i zmienić za-
sadniczo ordynację wyborczą
do ciał przedstawicielskich.

W dzisiejszych warunkach
prawnych udział opozycji w
wyborach, nawet gdyby mógł
mieć miejsce, byłby tylko ak-
tem symbolicznym, związa-
nym z wiarą, że corychlej wa-
runki ulegną istotnej zmianie.

J. K.

„JEŻELI ŻYD ODBIERA PIENIĄDZE OD NIEŻYDA
PRZEZ ŻYDA - POSŁANCA, A NIEŻYD SIĘ OMYLIŁ
I DAŁ ZADUŻO, NADWYŻKA A NALEŻY DO ŻYDA - PO-
SLANCA, CHYBA, ZE TEGO NIE ZAUWAŻYŁ, BO W TA-
KIM RAZIE NALEŻY DO TEGO, KTÓRY GO WYSLAŁ”.

‘Talmud Choszen - Hamiszpat § 183 art. 79.

Praga - Londyn

przez most graniczny w Cieszynie

CIESZYN, 25. 9. O godz. 3-ej
nad ranem przez most w Cieszy-
nie przeszła grupa kilkudziesięciu
cudzoziemców, którzy opuścili Cze-
chosłowację. Przeważnie byli to
Anglicy, członkowie kolonii bry-
tyjskiej w Pradze, którzy wraz z
rodzinami na polecenie poselstwa
angielskiego przez Gdynię wraca-

ją do Anglii. Wobec przerwania
komunikacji między Niemcami i
Czechosłowacją oraz między Pol-
ską i Czechosłowacją, jedyna dro-
ga do Londynu prowadzi przez
most w Cieszynie. Poza tą najlicz-
niejszą grupą Anglików przez
most w Cieszynie przeszło kilku
obywateli francuskich, dwóch
obywateli sowieckich oraz paru
obywateli polskich.

Rządy obradują

LONDYN, 25. 9. Posiedzenie
rady gabinetowej rozpoczęło o
godz. 10.30 zakończyło się o godz.
13.05. Wkrótce po tym premier
Chamberlain odjechał do pałacu
Buckinghama, gdzie przyjęty bę-
dzie przez króla i zatrzymany na
śniadaniu.

Następne posiedzenie gabinetu
brytyjskiego zwołane zostało na
godz. 15-tą.

PARYŻ, 24. 9. Posiedzenie ra-
dy gabinetowej rozpoczęło się o
godz. 14.30. Na posiedzeniu tym
premier Daladier miał zapoznać
kolegów z intencjami rządu bry-
tyjskiego. Dopiero po zakończe-
niu narad ustalona będzie godzi-
na odjazdu Daladier i Bonnet do
Londynu.

Memorandum doreczone

PRAGA, 25. 9. Czeskie biuro
prasowe donosi, iż memorandum
kanclerza Hitlera zostało dore-
czone rządowi czeskiemu w nie-
dzielę rano.

W biurach Komitetu Opieki nad uchodźcami

Rozbitkowie z Zaolzia

znajdują opiekę i pomoc

(Od naszego specjalnego wysłannika)

CIESZYN, 25. 9.
Pół godziny pobytu w biurze
Komitetu Opieki nad Uchodźca-
mi wystarczy, by się przekona-
ć, że tam po drugiej stronie Olzy nie
jest tak spokojnie jak tu.

Urzędnik biura, Ślązak, z za
Olzy rozpoczął dziś urzędowanie
o wpół do ósmej. Pierwszy
„klient” już czeka. Czeką od
wpół do trzeciej w nocy. O tej go-
dzinie przekroczył Olzę pod Par-

kiem Sikory w Cieszynie. Młody
harcerek z krzyżem trzeciego
stopnia, ma lat 19. Jest krawcem
w Cieszynie Czeskim. Gdy wró-
cił w czwartek wieczór po pracy
do Trzanowic, gdzie mieszka, ma-
tka mu powiedziała, że byli żan-
darmi. Kazali się zgłosić na po-
sterunek. Wiadomo co to znaczy.
Branka obejmuje coraz młodsze
roczniki. Więc chłopak wziął bez
namysłu nogi za pas. Do północy
ukrywał się u znajomych, a po-

tém przez Olzę, tak jak tyłu już
ich poszło.

Dostaje w Komitecie skierowa-
nie do obozu i bilet na autobus.
Za chwilę odjedzie i znajduje się
wśród swoich braci. Chłopak wy-
gląda jak rozbitek, który wreszcie
wylądował w bezpiecznym porcie.

Drugi skolek przybywa z Mo-
rawskiej Ostrawy. Wczoraj na
rynku w Morawskiej Ostrawie
odbył się wielki wiec, zwołany
przez komunistów czeskich i nie-
mieckich. W pewnej chwili, gdy
któryś z mówców atakował ostro
Polskę, chłopak nie wytrzymał i
krzyknął „Fu!” Okrzyk ten pod-
chwycił jakiś stojący obok niego
Niemiec. Rzucono się na niego... Po-
lak uszedł z rąk prześladowców
i schronił się u znajomych. Niem-
ca obalono na ziemię i wleczono
po kamieniach, wśród nieustan-
nego wrzasku i wymysłów. Wle-
czono, aż wreszcie porzucono, nie
dającego znaku życia.

W nocy Polak wyszedł niepo-
strzeżenie z domu przyjaciół, udał
się na dworzec, a stamtąd ku
graniczy, którą udało mu się
szczęśliwie przekroczyć.

Za chwilę zjawia się rosy, 25-
cio letni mężczyzna. Wchodzi
sprężystym krokiem i niemal
melduje się po wojskowemu —
czeski lotnik zawodowy. Chce
służyć Polsce zaraz — natych-
miast. Nie ma ani chwili do strac-
enia, tam wszystkich naszych
zabrano. W okolicy Suchoj Dolnej
nie ma ani jednego mężczyzny od
16 do 50 lat prócz wojska i żan-
darmów. Na co czekamy? Komit-
et na to nic nie może odpowie-
dzieć. Może go tylko zarejestro-
wać — udzielić pomocy. W oczach
młodego lotnika maluje się zawód.

170.000
uchodźców

DREZNO, 25. 9. W związku z
ogłoszeniem mobilizacji w Czecho-
słowacji i wypadkami, jakie
rozgrywały się na obszarach po-
granicznych, zwiększyła się zna-
cznie fala uchodźców, chronią-
cych się na terytorium Rzeszy, w
ciągu soboty przekroczyło granicę
czesko - niemiecką z górą 40 ty-
sięcy w tym przeszło 30 tysięcy
mężczyzn.

W sobotę wieczorem ogólna li-
czba uchodźców przekraczała już
170 tysięcy ludzi.

Polska--Jugosławia
4:4

Na Stadionie Wojska Polskie-
go odbył się mecz piłki nożnej
Polska — Jugosławia. Wynik re-
zultaty: 4 do 4.